

Sygn. akt VI U 94/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2013 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania **H. S.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.**

z dnia 5 grudnia 2012 r., znak: (...)

w sprawie: **H. S.**

przeciwko: **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych**

Oddziałowi w B.

o emeryturę

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni H. S. prawo do emerytury od dnia 8 listopada 2012 r.;

II nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz wnioskodawczyni H. S. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginalnie właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 grudnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonej H. S. prawa do wcześniejszej emerytury ze względu na nieudokumentowanie 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy powołał się na przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., dalej jako: „ustawa emerytalna”) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm., dalej jako: „rozporządzenie z 1983 r.”). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczona nie spełnia wymogu 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych, gdyż podane w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych

stanowiska nie są zgodne z zarządzeniem resortowym, a ponadto zakres podanych przez pracodawcę obowiązków pracowniczych ubezpieczonej nie odpowiada rodzajowo wskazanym stanowiskom.

Ubezpieczona złożyła odwołanie od tej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczona H. S. (ur. dnia (...)) złożyła dnia 8 listopada 2012 r. wniosek o wcześniejszą emeryturę uzasadniając go wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał za udokumentowany staż ubezpieczeniowy na dzień 1 stycznia 1999 roku w wymiarze 24 lata, 4 miesiące i 12 dni. Organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonej do okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych żadnego okresu. Ubezpieczona nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Przed złożeniem wniosku o emeryturę rozwiązała z pracodawcą stosunek pracy, a po tygodniu zatrudniona została ponownie na tym samym stanowisku w (...) S.A.

-okoliczności bezsporne

Ubezpieczona była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 1 września 1974 r. do 7 listopada 2012 r. w (...) S.A. (dawniej Zakłady (...) w Ś.). Zakład pracy wydał jej świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych w okresach od 4 sierpnia 1976 r. do 14 stycznia 1977 r. na stanowisku (...), a od 15 stycznia 1977 r. do 30 kwietnia 1999 r. na stanowisku (...). W związku z zakwestionowaniem powyższego dokumentu przez organ rentowy Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe w celu ustalenia rzeczywistego zakresu obowiązków pracowniczych, które w powyższym okresie ciążyły na wnioskodawczyni. W pierwszym okresie pracy na stanowisku pudełkarza ubezpieczona zajmowała się obsługą maszyny do pakowania w pudełka pociętych arkuszy papieru. Następnie układała te pudełka w kartony na paletę. Dopiero od 15 stycznia 1977 r. odwołująca została przeniesiona do pracy na stanowisku wydawcy w dziale zbytu i do jej obowiązków należało przyjmowanie dobrego towaru do magazynu, zliczanie towaru oraz załadunek towaru, który był wykonywany przez podległych jej ładowaczy. Praca wydawców polegała na bieżącej kontroli procesu załadunku przez ładowaczy wydawanych towarów papierniczych. Z zatrudnieniem na stanowisku wydawcy związana była odpowiedzialność materialna za powierzone mienie. Praca wydawcy wiązała się z bieżącym i stałym sprawowaniem kontroli nad jakością papieru wychodzącego z maszyny papierniczej. Stwierdzenie wadliwości zwoju papierniczego należało zgłosić kierownikowi zmiany. Jednocześnie wydawca sprawował kontrolę jakości wyrobów gotowych i miał obowiązek ręcznie przy pomocy noża usuwać uszkodzony papier ze zwojów. Fakt wydania towaru odbiorcy wydawcy poświadczali w dokumentacji WZ. Kontrola pracy ładowaczy przez wydawców polegała na sprawdzeniu odebranych produktów z maszyny papierniczej, prawidłowości ustawienia rol papieru w magazynie, ustaleniu czy zwoje papieru nie zostały uszkodzone, prawidłowości załadunku papieru na środki transportu. Na terenie magazynu panował hałas związany z pracą wózków widłowych, które w tamtym okresie były napędzane silnikami spalinowymi. W związku z tym, że praca wydawców polegała na bezpośrednim nadzorowaniu załadunku wydanych towarów na rampach byli oni narażeni na stałe przebywanie w trudnych warunkach, które spowodowane były tym, że po otwarciu drzwi magazynu wytwarzało się ciśnienie które powodowało duży ciąg powietrza z zewnątrz. W okresie pracy na stanowisku wydawcy ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu przebywała w narażeniu na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia takich jak hałas, niskie temperatury, spaliny. Wykonywanie czynności kontroli na procesem załadunku zwojów papieru oraz jakością produktu, a także bieżące nadzorowanie pracy ładowaczy należy zakwalifikować do czynności kontroli międzyoperacyjnej, o których mowa w pkt 24, działu XIV, wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia z 1983 r. (kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierijno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie z rozporządzenia z 1983 r.). Wnioskodawczyni odpowiadała za wydanie właściwej ilości towaru i jego prawidłowy załadunek przez ładowaczy, którzy wykonywali ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe, a więc na stanowiskach pracy wymienionych w wykazie A (dział VIII, poz. 1 - C. prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie).

-dowody: świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych – k. (...)akt emerytalnych; zakres zadań – k. (...)akt emerytalnych, angaże i inne dokumenty pracownicze w aktach osobowych; zeznania świadków: E. C., K. M., E. P. oraz J. M., a także przesłuchanie wnioskodawczyni – zapis A/V na płycie CD na k. (...) akt sądowych

Sąd uznał za wiarygodne dokumenty znajdujące się w aktach emerytalno-rentowych ZUS oraz aktach osobowych, gdyż żadna ze stron nie zakwestionowała ich autentyczności i nie było wątpliwości co do prawdziwości zawartych w nich treści. Sąd uznał zarówno zeznania świadków jak i ubezpieczonego za wiarygodne. Zeznania świadków były jasne, logiczne i korespondowały z zeznaniami ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 184 ust 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (25 lat dla mężczyzn). Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu na dochody budżetu państwa za pośrednictwem Zakładu. Do końca 2012 r. warunkiem konstytutywnym było również rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Na podstawie art. 32 ust 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym, czyli w wieku 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn. Dla celów ustalenia uprawnień emerytalnych za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy rozporządzenia z 1983 r. mają zastosowanie do wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Należy wskazać, iż w przypadku, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczeń potwierdzających okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach z przyczyn od siebie niezależnych, przepisy art. 472 i 473 k.p.c. umożliwiają ustalenie tych okoliczności w drodze postępowania odwoławczego przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z w/wym. artykułami w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. Podobnie należy oceniać możliwość dowodzenia charakteru wykonywanej pracy w przypadku, gdy jak w niniejszej sprawie, organ rentowy kwestionuje formalną poprawność wystawionego przez zakład pracy dokumentu mającego zaświadczać wykonywanie pracy w szczególnych warunkach.

Aby dokonać oceny charakteru pracy i ustalić, czy może zostać ona zaliczona do kategorii pracy w warunkach szczególnych, niezbędne jest dokładne wyjaśnienie zakresu obowiązków rzeczywiście obciążających danego pracownika na zajmowanym stanowisku. Innymi słowy, nie sama nazwa stanowiska pracy ma znaczenie, ale rodzaj wykonywanej pracy. Również Sąd Najwyższy podkreśla, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma przy tym możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do

rozporządzenia z 1983 r. Należy przy tym podkreślić, że wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia z 1983 r. nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych" (wyroki Sądu Najwyższego z 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306; z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 161). Wynika z powyższego, że wykonywanie pracy na jednym ze stanowisk wymienionych w wykazie A rozporządzenia z 1983 r. stwarza domniemanie wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy za sporną uznał okoliczność czy ubezpieczona przez okres co najmniej 15 lat wykonywała pracę w warunkach szczególnych. W jego ocenie tej przesłanki faktycznej o istotnym znaczeniu prawnym ubezpieczona nie wykazała, gdyż na zajmowanych stanowiskach wykonywała różne czynności, w tym niezwiązane bezpośrednio z pracą w warunkach szczególnych. Z tym stanowiskiem organu rentowego można zgodzić się wyłącznie w zakresie oceny charakteru zatrudnienia na stanowisku pudełkarza, które nie może zostać uznane za pracę w warunkach szczególnych na stanowisku wymienionym w wykazie A, dziale XI, poz. 5 rozporządzenia z 1983 r. Bezpośrednia obsługa maszyn i urządzeń do składania (łamania) arkuszy papieru, krajania papieru i wyrobów poligraficznych oraz do oprawy wyrobów poligraficznych w drukarniach związana jest z pracą w przemyśle poligraficznym w drukarniach, a Zakłady (...) w Ś. nie były tego rodzaju zakładem pracy. Natomiast odnośnie okresu pracy od 15 stycznia 1977 r. do 30 kwietnia 1999 r. rację należy przyznać odwołującej. Stanowisko organu rentowego nie jest prawidłowe, gdyż w załączniku nr 1 do rozporządzenia z 1983 r. wyraźnie przewidziano, że pracą w warunkach szczególnych jest również wykonywanie czynności pracowniczych polegających na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżyniersko-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (wykaz A, dział XIV, poz. 24 w zw. z działem VIII, poz. 1 – C. prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie). W ocenie Sądu Okręgowego opisany wyżej zakres obowiązków ubezpieczonej na stanowisku wydawcy odpowiada rodzajowo czynnościom wykonywanym w toku kontroli międzyoperacyjnej. Sprawowanie kontroli na procesem załadunku zwojów papieru oraz jakością produktu a także bieżące nadzorowanie pracy ładowaczy należy zakwalifikować do czynności kontroli międzyoperacyjnej, o których mowa w pkt 24, działu XIV, wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia z 1983 r. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 4 listopada 2008 r., sygn. akt I UK 111/08 (publ. LEX nr 741095) wyjaśnił, że jeżeli chodziło o pracę wymienioną w pkt 24, działu XIV, wykazu A do rozporządzenia, to metodycznie podstawowe znaczenie ma ustalenie jakie prace wykonywali pracownicy podwładni. Warunkiem jest tu pozytywne stwierdzenie, że jako podstawowe wykonywali prace wymienione w wykazie. Dopiero wówczas można oceniać czy określona kontrola bądź dozór stanowiły pracę w szczególnych warunkach, przy czym łącznikiem byłoby narażenie ubezpieczonego na czynniki istniejące na stanowiskach pracy podwładnych zatrudnianych w szczególnych warunkach. Wnioskodawczyni odpowiadała za wydanie właściwej ilości towaru i jego prawidłowy załadunek przez ładowaczy, którzy stanowili pracowników zatrudnionych przy ciężkich pracach załadunkowych i wyładunkowych, a więc na stanowisku pracy wymienionym w wykazie A. Podczas procesu załadunku ubezpieczona była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy narażona na te same czynniki szkodliwe co ładowacze. Doliczenie okresu pracy od 15 stycznia 1977 r. do 30 kwietnia 1999 r. pozwala na przyjęcie, że wnioskodawczyni spełniła również kwestionowany przez organ rentowy wymóg co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Ocena stanu faktycznego niniejszej sprawy w kontekście przepisów art. 184 i 32 ustawy emerytalnej oraz rozporządzenia z 1983 r. pozwala zatem na przyjęcie, że ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki powstania prawa do emerytury od dnia 8 listopada 2012 r., to jest od dnia następnego po rozwiązaniu przez nią stosunku pracy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującej prawo do emerytury. Nadmienić należy, iż wiek emerytalny 55 lat ubezpieczona osiągnęła 7 listopada 2012 r.

W punkcie 2 wyroku Sąd Okręgowy - zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej - z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W okolicznościach przedmiotowej sprawy brak było podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, pomimo uwzględnienia odwołania ubezpieczonej. Mając na uwadze sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym, jak również występujące ograniczenia dowodowe, do przyznania ubezpieczonemu prawa do żadanego świadczenia konieczne było przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność świadczenia przez nią pracy w warunkach szczególnych. W szczególności w postępowaniu sądowym wyjaśnieniu podlegała kwestia rzeczywistego rodzaju pracy w szczególnych warunkach, którą ubezpieczona wykonywała w Zakładach (...) w Ś..

Ubezpieczona w postępowaniu przed Sądem była zastępowana przez radcę prawnego i z tego względu należy jej się zwrot kosztów poniesionych na jego ustanowienie, gdyż zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Zgodnie z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu stawki minimalne wynoszą 60 zł, w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego. Zasadzając opłatę za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, przy czym opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy. W niniejszej sprawie nakład pracy pełnomocnika z wyboru uzasadnia zasądzenia kwoty w wysokości sześciokrotnej stawki minimalnej. Z tego względu Sąd zasądził od organu rentowego koszty pełnomocnika strony przeciwnej w wysokości 360 zł.

Na oryginale właściwy podpis.